מי שאחזו פרק שביעי גיטין

עין משפט נר מצוה

נג א מיי׳ פ״ח מהל׳ גירושין הלכה כח:
נד ב מיי׳ שם הל׳ כג סמג עשין נ טוש״ע אה״ע סי׳ קמג סעיף ו:
נה ג מיי׳ שם הל׳ כח טוש״ע שם סעיף ה:
נו ד מיי׳ פ״ח מהל׳ גירושין הלכה יד סמג לאוין רמב טוש״ע רי״ד סימן רלב סעיף כ:
נז ה מיי׳ פ״ט מהל׳ שכירות הלכה ו סמג עשין סט טוש״ע מ״מ סימן שלב סעיף ג:
נח ו מיי׳ פי״ב מהל׳ שמיטה ויובל הל׳ ז:
נט ז מיי׳ פ״ח מהלכות גירושין הלכה כח סמג עשין נ טוש״ע אה״ע סי׳ קמג סעיף ד:

תוספות רי״ד

מעשה בצידן וכו׳ מאן תנא דקתני מעשה תסורי מחסרא והכי קתני אם אמר לה ע״מ שתתני לי אצטליתי ואבדה אצטליתו [אצטלתי] דוקא קא״ל רשב״ג אומר תתן את דמיה ומעשה בצידן וכו׳ אמר רבה בר בר חנה אמר ר׳ יוחנן כל מקום ששנה ר״ג במשנתינו הלכה כמותו חוץ מערב ציידן וראיה אחרונה (ערב בפ׳ גט פשוט צידן בפ׳ מי שאחזו וראיה אחרונה בפ׳ דיני ממונות) והלכך אי לא יהבה ליה אצטליתו דוקא לא הויא מגורשת: בעא מיניה ר׳ אמי מר׳ יוחנן הרי זה גיטיך ע״מ שתתני לי מאתים זוז וחזור ואמר מחולין הן לך מהו א״ל אינה מגורשת דלצעורה איכון והא לא ציערה: ההוא גברא דא״ל לאריסיה כ״ע דלו תלת דלווהא ואכלי רבעא את דלי ר׳ ואכיל תילתא לסוף אתא מיטרא ולא איצטריך אמר רב יוסף הא לא איצטריך לאמר דרבה אמר הא לא איצטריך וקי״ל הלכה כרבה חנן החם בראשונ׳ היה נטמן יום י״ב חדש כדי שיהא חלוט לו התקין הלל שיהא חולש את מעותיו ללשכה (ויהא) שובר את הדלת ונכנס ואימתי שירצה יבא הלה ויטול את מעותיו:

מסורת הש״ס

ג) לעיל עב: וס״ב. ב) (נ״ל נמי פליגי). ג) (כרכות ס. וס״ק). ד) נדרים כד. סנ.; ה) (נ״ל הכא). ו) (נ״ל התם). ז) ערכין לא.; ח) (כ״ב קד: קמב:). ט) (דף עה.). י) ס״פ ל״ב. כ) (כ״ב קד: וקמב:). ל) (וע״ל תוס׳ ס״ב קד: ותוס׳ מגילה כט: ותוס׳ מנחות לב. ד״ה מעבל ותוס׳ ב״מ כט. סד״ה והוי ותוס׳ שבועות מד. ד״ה שומר).

גליון הש״ס

תוס׳ ד״ה הא קי״ל כו׳ מכאן משמע. עיין במלחמות סוף פי״ט דשבת:

מוסף רש״י

מהיום ולאחר מיתה גט ואינו גט. מספקא ליה האי ולאחר מיתה מי הוי מגתא, מהיום יהיה גט אם למות, ולכימות נמלא גט למפרע מאותו יום, אי מאיה הוי וחזר כו׳ מהיום ולאחר מיתה זה גיטך לאחר מיתה, ולא אמר כלום דאין גט לאחר מיתה, דכיון דמית הימי מגרש (קדושין נח: ובע״ז דעיל עב.) הלכך הוי ספק מגורשת ואם פשטה ידה וקבלה קדושין מאחר לריכה גט מספיקה (רשב״ם ב״ב קכו.), הריני כאילו התקבלתי. הריני מחזיק לך טובה כאילו התקבלתי ממך לפיקן אינו נדר (נדרים נד.) הריני כאילו התקבלתי מה שנקבתי ממך (שם סג:). הדה נטמן. הלוקח ביום שיש עבר מוכר כדי שלא ימצאנו מוכר ליתן לו מעותיו ויהא חלוט לו (ערכין לא:). שיהא חולש. כמו (ישעיה יד) חולש על גוים וכדגרסינן (בכא קמא:) מטילין חלשים על הקדשים, שיהא מטיל מעותיו ללשכת הקודש שבעזרה (ערכין לא:). ויהא שובר את הדלת. של בית שמכר, ונכנס (שם). ונתבה לו מדעתו. שקיבלם בלשון (שם). על כרחו. שהטילתם בביתו כי האי גונא דתקון הלל כמתני׳ (שם לב.).

עד:

אדמיפלגי במהיום ולאחר מיתה ליפלגי בעל מנת. תימה דולמי לי הוה שמעינן מילתא דרבנן במהיום לי הוי פליגי בע״מ הוה פריך שפיר אבל לין ענין זה לזה כלום דאפילו הוי אמרי רבנן בעל מנת גט ואינו גט דלמא במהיום הוי מודו דהוי גט גמור דמנאה הוי לו שמא לא הוי גט כלל דמזרה הוי ועוד דמשמע ליפלגו בעל מנת דבעל מנת יאמרו מחכמים גט ואינו גט הא סבר רב יהודה דבעל מנת לא הוי גט כלל אלא לכשיתן וגראה לר״י דלרב יהודה לכשיתן הוי גט ודלמי אבל עד שיתן הוי ספק והוי גט ואינו גט דמספקא ליה בלומר על מנת לי כמעכשיו דמי ואין סברא לומר כלל דלרב יהודה עד שיתן ודלמי לא הוי גט דפשיטא ליה דלרבנן דרבי ע״מ לאו כלומר מעכשיו דמי אע״ג דבמהיום ולאחר מיתה מספקא להו דא״כ הוה אפכא מר׳ יוחנן דלרבי יוחנן בע״מ מודו רבנן לרבי דהוי כלומר מעכשיו דמי ובמהיום ולאחר מיתה אין מעשה נגמר מיד לרבנן א״כ ע״מ הוי טפי כלומר מעכשיו ממהיום ולאחר מיתה ולהכי פריך וליפלגו בעל מנת ושמעינן דאפי׳ בעל מנת לרבנן גט ואינו גט כ״ש במהיום ולאחר מיתה וליכא למימר דאי הוי פליגי בע״מ הוה אמינא מהיום ולאחר מיתה לא הוי גט כלל לרבנן דא״כ מתני׳ דקתני מהיום ולאחר מיתה גט ואינו גט אמאן תרמייה ועוד יש לומר דהכי קאמר אדמיפלגי במהיום ולאחר מיתה ולא השמיענו כהך כרייתא אלא מילתא דרבי דמילתייהו דרבנן דאמרי גט ואינו גט תנא לה במתני׳ לפלוג בע״מ ולאשמועינן מילתא דמרוייהו דאינה שנויה כשום דוכתא ועוד האריכני בפרק האומר בקידושין (דף ס:): **חסורי** מיחסרא וכו׳. וא״ת למה הולרך להגיה דפליגי רבנן אדרבנן שמעון בן גמליאל אמנא ליה דפליגי עליה ואומר ר״י דקבלה היתה בידו דפליגי רבנן [1](ושהלכה כמותו ולא כרשב״ג דמייתי בסמוך):

רבה אמר הא לא איצטריך. וא״ת בפרק האומנין (כ״מ דף עז. ושם) אמרי׳ שכר את הפועלים ואמא מטרא הפסד דפועלים וי״ל דשאני התם שאינו אלא שכיר יום שלא שכרו בעל הבית אלא לדלות וכיון שלא הולרך אינו שכירו אבל הכא שהוא אריס ועושה כל מלאכות שבשדה ויש לו חלק בקרקע כמו בעל השדה ומיד כשהתנה עמו לדלות ארנעה זכה בשלים שדה ואפי׳ אתא מטרא ולא איצטריך כמו שאר אריסים דמשמע דבטלי רבעא ואפילו לא יצטרכו לדלות ורב יוסף סבר כיון דמשנה עצמו משאר אריסות אמרינן הא לא דלה: **הא** קי״ל הלכתא ברבה. [2] מבאן משמע דבכולי הש״ס הלכתא כרבה לגבי רב יוסף מדלא קאמר והא כהא קי״ל כרבה כדקאמר ובהא לא קי״ל כרשב״ג ולא כאומר הא דקאמר[3] הילכתא כרבה לגבי רב יוסף בר משדה ענין ומחלה היינו דוקא במילי דאיפלגו בבבא בתרא והא דאיצטריך הש״ס לפסוק הלכה בקידושין בפרק קמא (דף ט.) כרבה גבי שילאי לא לריכי שומא פירשנו שם (ד״ה והילכתא):[4]

מכלל

והתניא [5]מהיום ולאחר מיתה גט ואינו גט דברי חכמים רבי אומר כזה גט ולרב יהודה דאמר בעל מנת [6]פליגי אדמיפלגי במהיום ולאחר מיתה ליפלגו בעל מנת ולהודיעך כחן דרבי וליפלגו בעל מנת ולהודיעך כחן דרבנן [7]כח דהיתירא עדיף ליה: [8]על מנת שתתני לי מכאן ועד שלשים יום וכו׳: פשיטא מהו דתימא קפידיה לאו קפידא ולזרזה קאתי קא משמע לן: אמר רבן שמעון בן גמליאל מעשה בצידן כו׳: מאי תנא דקתני מעשה חסורי מיחסרא והכי קתני אם אמר לה ע״מ שתתני לי אצטליתי ואבדה אצטליתו איצטליתי [9]דוקא קאמר לה רבן שמעון בן גמליאל אומר תתן לו את דמיה ואמר רבן שמעון בן גמליאל מעשה נמי בצידן באחד שאמר לאשתו הרי זה גיטך על מנת שתתני לי אצטליתי ואבדה אצטליתו ואמרו חכמים תתן לו את דמיה בעא מיניה רבי אסי מרבי יוחנן הרי זה גיטך על מנת שתתני לי מאתים זוז וחזר ואמר לה מחולים לך מהו תיבעי לרבנן תיבעי לרשב״ג תיבעי לרבנן עד כאן לא קאמרי רבנן התם אלא דלא איחלה גבה אבל הכא הא קאמר לה מחולי׳ לך או דלמא אפילו רשב״ג לא קאמר אלא דקא מפייסה ליה בדמי אבל לגמרי לא אמר ליה [10]אינה מגורשת איתיביה [11]האומר לחבירו קונם שאתה נהנה לי אם אי אתה נותן לבני כור אחד של חטין ושתי חביות של יין ר״מ אומר אסור עד שיתן וחכמים אומרים [12]אף זה יכול להתיר את נדרו שלא ע״פ חכם ואומר הריני כאילו התקבלתי הכי השתא [13]התם לצעורה קא מכוין ולא ציערה [14]הכא משום הרווחה הוא והא לא איצטריך ההוא גברא דאמר ליה לאריסיה כולי עלמא דלו תלת דלוותא ואכלי ריבעא את דלי ארבעה ואכול תילתא לסוף אתא מיטרא אמר רב יוסף הא לא דלה רבה אמר [15]הא לא איצטריכא לימא רב יוסף דאמר כרבנן ורבה דאמר כרבן שמעון בן גמליאל ותיסברא והא קיימא לן הילכתא כוותיה דרבה ובהא אין הלכה כרבן שמעון בן גמליאל אלא לעולם כרבנן רב יוסף כרבנן ורבה אמר לך אנא דאמרי אפילו לרבנן עד כאן לא קאמרי רבנן התם אלא דלצעורה קא מיכוין אבל הכא משום הרווחה הוא והא לא איצטריך [16]תנן התם בראשונה היה נטמן יום שנים עשר חדש כדי שיהא חלוט לו [17]התקין הלל הזקן שיהא חולש את מעותיו ללשכה ויהא שובר את הדלת ונכנס ואימתי שירצה הלה יבוא ויטול את מעותיו ואמר רבא מתקנתו של הלל נשמע [18]הרי זה גיטך על מנת שתתני לי מאתים זוז ונתנה לו מדעתו מגורשת על כורחו אינה מגורשת מדאיצטריך ליה להלל לתקוני נתינה בעל כורחיה דהויא לה נתינה

מכלל

והתניא. כגיחותא דשמעינן מינה מדלאנטריכו לאיפלוגי בהא מכלל דבעל מנת מודו: **ולרב יהודה.** אדמיפלגי בהך מתניתא במהיום ולאחר מיתה לאשמועינן דבעל מנת פסלי רבנן וכ״ש הא: ומשני להכי איפלגו בהכי להודיעך כחו דרבי מיהו דרבנן בעל מנת נמי פסלי: **מאי קנא.** לעיל מינה בדמים דקתני מעשה בצידן כו׳ מאי דאיה אין שונין מעשה במשנה אלא לראיה: **תמן אם דמיה.** דלא איכון אלא להרווחה דידיה: **מכו.** מי הויא הך מתילה דמגאי כאילו נתנתן לו או לא: **איבעי לרבנן.** דאמרי דמיה לאו במקום אינטלית קיימי ודמיה לאו אינטלית הן אבל הכא הא אחליטיה והוי כאילו קבל מעות ממש דמתילה כקבלה: **קונם שאתה נהנה לי.** קונם תהא עליך כל הנאה שתהנה ממני: **אף זה.** אם רצה הנדר יכול להתירו מאיליו בלא שאלת התרת חכם ואומר לו הריני כאילו התקבלתי אלמא מתילה כקבלה: **משום הרווחה.** שהיה לריך לצורך בנו: **תלתא דלווהא.** כל שאר האריסים שבמקום זה משקין התבואה אלא פעמים בשנה: **ושקלי ריבעא.** ומנהג האריסין ליטול רביע התבואה בשביל טורח חרישה וזריעה וניכוש והשקאה וכל צרכי השדה: **אם דלי ארבע.** השקה את השדה ארבעה פעמים: **אתא מטרא.** נזמן השקאה רביעית: **הא לא דלה.** ולא שקיל אלא רבעא כמנהג המקום: **הא לא איצטריך.** ומזלו גרם: **ברכן שמעון.** דדמיס במקום אינטלית הכא נמי מטר במקום השקאה: **הלכתא ברבה.** בכל מקום שנחלק עם רב יוסף חוץ משדה ענין ומחלה[19]: **אין הלכה כרבן שמעון.** דאמר לקמן[20] חוץ מערב ולילן ולאיה אחרונה: הכי גרס׳ **אלא לעולם כרבנן.** כלומר תרוייהו אליבא דרבנן אמרי לה: **דלצעורה איכוון.** דאמאם מגרש את אשתו מחוץ איבה הוא מגרשה הלכך מספיקא אמרי׳ לצעורה איכוון ולא תלינן למימר להרווחה איכוון לקולא: **תנן התם.** במס׳ ערכין (דף לא:): **היה נטמן.** הקונה בית בעיר מומה היה נטמן יום שנים עשר חודש שלא ימצאנו המוכר לתת מעותיו כדי שיהא חלוט לו כדכתיב (ויקרא כה) ואם לא יגאל עד מלאת לו וגו׳: **חולש.** זורק. כמו חולש על גויים (ישעיה יד) מטיל גורל: **ללשכה.** ממוקנת לכך: **ויהא שובר הדלת.** של בית ונכנס: **מתקנתו של הלל.** דאיצטריך לתקוני נתינה על כרחו דהא נתינה:

מכלל

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com